

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/318/2015
Identifikačné číslo spisu:	1307217902
Dátum vydania rozhodnutia:	30.05.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:1307217902.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v právnej veci žalobcu : W. R., bývajúci D., t. č. U., zastúpený JUDr. Luciou Anovčinovou, advokátkou v Bratislave, Štefánikova č. 5, proti žalovanej : MAC TV s.r.o., Brečtanova č. 1, Bratislava, zastúpený Advokátskou kanceláriou Bugala-Ďurček s.r.o., Drotárska cesta č. 102, Bratislava, o náhradu nemajetkovej ujmy, vedenej na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 21 C 205/2007, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 8. októbra 2013 sp. zn. 14 Co 318/2011

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Okresný súd Bratislava III rozsudkom z 27. mája 2011 č. k. 21 C 205/2007-252 zamietol návrh žalobcu, ktorým sa domáhal náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 165 969,59 € z dôvodu, že žalovaná svojím postupom - odvysielaním reportáže dňa 17.1.2007 neoprávnene zasiahla do osobnosti žalobcu tým, že zverejnenie údajov o ňom bolo spôsobilé negatívne ovplyvniť výsledok jeho trestného konania, nerešpektujúc prezumpciu neviny a ochranu jeho mena, čím znásobila následky a spôsobila mu ujmu, pretože tak rodina žalobcu ako aj široké okolie sa dozvedeli, že žalobca mal byť brutálnym vrahom. Uložil žalobcovi nahradiť žalovanej trovy konania ako aj priznal právnemu zástupcovi žalobcu náhradu trov konania, ktoré mu budú vyplatené zo štátnych finančných prostriedkov.

Z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že žalobca bol rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 1 T 1/2005 zo dňa 17.1.2007 uznaný za vinného z trestných činov vraždy troch ľudí a nedovoleného ozbrojovania, za čo mu bol uložený trest odňatia slobody na doživotie, s výkonom v tretej nápravno-výchovnej skupine. V tento deň bola táto skutočnosť odvysielaná v televíznych spravodajstvách viacerých médií, či už v priebehu dňa v rozhlase ako aj v televíziách o 18.45 hod. na TA3, o 19.00 hod. na Markíze a o 19.30 hod. na TV JOJ - žalovanej. V prejednávanej veci mal súd za preukázané, že v odvysielanej reportáži zo zistení prepisu reportáže ako i z trestného spisu OR PZ Bratislava III ČVS: ORP-535/1-OVK-B3-2007, žalovaná odvysielala dňa 17.1.2007 o 19.30 hod. v spravodajskej relácii Noviny, že došlo žalovanou k odvysielaniu reportáže, v ktorej ešte pred právoplatnosťou rozsudku, ktorým bol žalobca uznaný vinný z trojnásobnej vraždy a odsúdený na

doživotie (právoplatnosť nadobudol rozsudok až dňa 7.11.2007), označila žalobcu za brutálneho vraha, ktorý obzvlášť hrubým spôsobom zavraždil troch nevinných ľudí s tým, že žalobca bol označený menom, priezviskom, bydliskom. Keďže v tomto prípade došlo k odvysielaniu uvedených skutočností v predmetnej relácii v rozpore s princípom prezumpcie neviny spôsobom vyššie uvedeným, z ktorého je zrejmé, že v tomto prípade sa nejedná o spravodajskú licenciu a nepochybne, že žalovaná v tomto smere pochybila a porušila § 11 OZ. Nemohol posúdiť zásah žalovanej do osobnostnej sféry žalobcu v dôsledku odvysielaných obrazových záznamov, pretože žalobca v tomto smere neunesol dôkazné bremeno. Jeho nárok týkajúci sa ochrany súkromia z dôvodu zverejnenia jeho podobizne, zníženie jeho vážnosti a dôstojnosti vyhodnotil za nedôvodný. Súd však nemal za preukázané, aby tento zásah bol spôsobilý privodiť ujmu na právach chránených § 11 OZ žalobcovi, že by takýto zásah do práv žalobcu bol spôsobený práve žalovanou v dôsledku ňou odvysielanej relácie, zvlášť s prihliadnutím na to, že v rovnaký deň ešte v čase pred odvysielaním predmetnej reportáže žalovanej boli v iných dvoch televíziách odvysielané reportáže s informáciami o žalobcovi, taktiež s uvedením jeho mena a priezviska, veku a jeho činov vraždy označovaných : ako obzvlášť brutálnym spôsobom zavraždil, spáchal obzvlášť brutálne, ktoré slovné spojenia sú typické pre označenie brutálnych vrahov. Žalobca v predmetnom konaní nepreukázal splnenie zákonných predpokladov pre priznanie mu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Správanie sa osôb z jeho okolia, ktoré po odvysielaní reportáže mali znížiť jeho vážnosť a dôstojnosť, nepreukázal žalobca ničím vzhľadom na to, že sa nachádza nepretržite vo väzbe od roku 2001 a od novembra 2007 vo výkone trestu na doživotie. Taktiež blízke osoby žalobcu nepreukázali, že by v dôsledku odvysielanej reportáže žalovanou im vznikla nejaká závažná ujma na ich právach a integrite, ktorú by žalobca mohol pociťovať ako ujmu vlastnú, zvlášť, keď mu o zhoršenom správaní, prípadne ohováraní blízkych inými osobami tieto pri návštevách vo väzbe a následne vo výkone trestu ani nehovorili, v dôsledku čoho takéto vedomosti nemohol mať. Preto vzhľadom na skutočnosť, že v zmysle citovaného zákonného ustanovenia žalobca ani neunesol dôkazné bremeno na priznanie mu náhrady nemajetkovej ujmy, návrh zamietol, keďže nemal za preukázané, že konaním žalovanej došlo k takému zásahu do práv žalobcu, ktoré by v značnej miere spôsobili ublíženie na jeho dobrom mene, cti a ľudskej dôstojnosti, súkromí. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti v súlade s § 11, § 13 ods. 1, 2, 3 OZ návrh žalobcu zamietol a rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku. Čo sa týka návrhu žalobcu na doplnenie dokazovania zabezpečením zo strany súdu záznamu z vysielania reportáže žalovanej v spravodajskej relácii Noviny TV JOJ dňa 17.1.2007 o 19.30 hod., tento návrh súd zamietol z dôvodu, že v zmysle zákona č. 308/2002 Z.z. o vysielaní a retransmisii je TV JOJ povinná archivovať záznamy z vysielania po dobu jedného mesiaca od dátumu vysielania, tento záznam pre uplynutie doby nebol poskytnutý TV JOJ ani v trestnom konaní ČVS: ORP-535/1-OVK-B3-2007.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobcu rozsudkom z 8. októbra 2013 č. k. 14 Co 318/2011-286 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil vo veci samej. V časti výroku o náhrade trov konania rozsudok zrušil a vec vrátil v tejto časti súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Odvolací súd v odôvodnení rozsudku uviedol, že súd prvého stupňa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a vyvodil z neho aj správny právny záver. V tejto súvislosti poukázal na odôvodnenie rozhodnutia súdu prvého stupňa, ktoré považuje v zásadných otázkach za vecne správne. V danom prípade z o strany žalovanej došlo k prekročeniu zákonnej licencie tak, ako to konštatoval súd prvého stupňa, keďže bolo porušené právo žalobcu na zachovanie prezumpcie neviny tým, že TV JOJ ho označila ako brutálneho vraha ešte v čase, kedy nebolo rozhodnutie súdu právoplatné. Z tohto dôvodu nebolo potrebné v tejto súvislosti ďalšie dokazovanie a to vyžiadanim konkrétneho obrazového záznamu z Ministerstva vnútra SR, ako sa toho pred súdom prvého stupňa domáhal žalobca. Nevykonaním dôkazu obrazovým záznamom však nemá žiaden význam pre rozhodnutie vo veci. Je bez pochyb, že na obrazovom zázname bol žalobca zobrazovaný ako ho viedli na pojednávanie v putách, ako mu boli putá snímané a pod. Žalobca bol v tom čase už vo výkone väzby zo zákonných dôvodov a ako s takouto osobou s ním bolo potrebné zaobchádzať uvedeným spôsobom. Takéto zaobchádzanie nebolo v rozpore so zákonom, a preto ani nemožno hovoriť o tom, že médiá zobrazením osoby v takejto situácii prekračujú mieru primeranosti. K zásahu do práv žalobcu došlo len jedným výrokom TV JOJ, a to jeho označením za brutálneho vraha. Z obsahu prepisu reportáže totiž vyplýva, že všetky ostatné informácie boli v súlade s už vynesným rozsudkom, kde sa vo výroku spomínalo spáchanie vraždy obzvlášť brutálnym spôsobom. Obsah reportáže v ďalšom znel v podmienovacom spôsobe, teda že žalobca mal spáchať trestný čin, mal zavraždiť priateľku. Označenie žalobcu ako brutálneho vraha predstavuje iba fragment mozaiky

informácií o žalobcovi, ktoré boli médiami prezentované, a ktoré žalobca vyvolal vlastným protiprávnym konaním. Uvedená formulácia v celkovom kontexte reportáže nemohla vyznieť ako jednoznačné konštatovanie viny žalobcu, keďže reportáž končila tým, že žalobca má možnosť sa voči rozsudku odvolať, čím vlastne bola verejnosť informovaná o tom, že rozhodnutie nie je konečné. Aj s poukazom na uvedené podľa názoru odvolacieho súdu treba zobrať do úvahy aj to, že hoci zásah do práv na dodržanie prezumpcie neviny zo strany TV JOJ bol preukázaný, čo sa však týka jeho intenzity, nemožno hovoriť o porušovaní a zasahovaní do ľudských práv s cieľom zneužívať situáciu žalobcu na zvýšenie sledovanosti televíznej stanice. Takáto skutočnosť totiž z obsahu reportáže nie je zrejmá. Samotný obsah reportáže zodpovedá skutočnosti, jedine jeho forma, slovné vyjadrenie a označenie žalobcu ako brutálneho vraha prekročilo prípustnú mieru, teda je v rozpore so zákonom a právom na ochranu osobnosti. Tým žalobcovi podľa § 13 ods. 1 OZ vzniklo právo na upustenie od zásahov, odstránenie následkov a primeranú satisfakciu, napr. vo forme ospravedlnenia. Takéhoto plnenia sa však žalobca nedomáhal, keďže podľa jeho vyjadrenia už pre neho vzhľadom na časový odstup nemá nijaké ospravedlnenie zmysel. Žalobca sa domáhal len priznania nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 OZ, a to vo výške 165 000 €. V danom prípade ani podľa názoru odvolacieho súdu nešlo o taký zásah, v dôsledku ktorého by bola v značnej miere znížená dôstojnosť žalobcu, resp. takúto skutočnosť žalobca nepreukázal. Po odvysielaní reportáže sa nenarušili rodinné vzťahy medzi žalobcom a jeho blízkymi príbuznými, ktorí s ním kontakt neprerušili, naďalej ho vo výkone väzby a trestu navštevovali. Ani na rodinu žalobcu nemalo odvysielanie reportáže taký dopad, že by to odôvodňovalo priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch. Hoci okolie reagovalo na reportáž, nešlo o také reakcie, ktoré by vážne narušovali integritu rodiny, resp. jej fungovanie, alebo ju akýmkoľvek spôsobom izolovali od okolia a pod. V súvislosti s tvrdeným znížením vážnosti žalobcu v spoločnosti je nezanedbateľná skutočnosť, že žalobca bol v čase odvysielania reportáže už vo výkone väzby a doteraz je vo výkone trestu odňatia slobody. Jeho spoločenské postavenie v tom čase bolo diskvalifikované najmä tým, že bol vo väzbe, ktorá v prípade, že by bola nezákonná (čo v tomto prípade nebola) by odôvodňovala priznanie vznikutej ujmy. Z tohto dôvodu bolo relevantné skúmať postavenie žalobcu ako väzňa z hľadiska, či následkom odvysielania reportáže bolo zhoršené jeho postavenie v danom prostredí z hľadiska podmienok výkonu trestu, resp. následkov v podobe nemožnosti nadviazovania vzťahov s ostatnými väzňami. Takéto skutočnosti však preukázané neboli. Zjavne ani sám žalobca nepociťoval svoje postavenie ako problém, keď sa s ním nezveril ani svojej rodine, ktorej sa podľa výpovede svedkov - rodinných príslušníkov sťažoval len na stravu. V danom prípade žalobca teda nepreukázal, že by bola reportážou odvysielanou dňa 17.1.2007 na TV JOJ v značnej miere znížená dôstojnosť alebo jeho vážnosť v spoločnosti. Zverejnenie namietaných informácií v reportáži nemohlo ovplyvniť ani výsledok súdneho konania. Súd je nezávislý a nestranný orgán, ktorý sa zo zákona nemôže nechať ovplyvňovať verejnou mienkou.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca, ktorého prípustnosť odôvodňoval ustanovením § 237 písm.f/ O.s.p. Namietal, že postupom odvolacieho súdu došlo mu k odňatiu možnosti konať pred súdom tým, že odvolací súd v rozpore s ustanovením § 157 ods. 2 O.s.p. riadne neodôvodnil svoje rozhodnutie. Nevenoval sa argumentom, ktoré žalobca vzniesol počas prvostupňového konania (neoprávnený zásah do súkromia žalobcu - právo na ochranu pred publicitou, následky v žalobcovom živote v dôsledku porušenia prezumpcie neviny) a ani neprihliadol na ním navrhované dôkazy (žiadosť o zabezpečenie dôkazu - obrazovo-zvukového záznamu odvysielaného na TV JOJ dňa 17.1.2007 v spravodajskej relácii o 19.30 hod. od žalovanej a následne od Ministerstva vnútra SR, výsluchy navrhovaných svedkov v súvislosti s prepisom spravodajských relácií, ako aj v súvislosti s dôvodnosťou a výškou náhrady škody, rozsudky súdov v obdobných veciach). Takéto rozhodnutie je len formálnym rozhodnutím, jeho odôvodnenie nie je presvedčivé a teda je nepreskúmateľné. Navrhol, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu ako aj rozsudok súdu prvého stupňa a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Žalovaná navrhla dovolanie žalobcu odmietnuť a priznať jej náhradu trov konania a právneho zastúpenia. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr to, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa (§ 236 a nasl. O.s.p.).

Dovolanie má v systéme opravných prostriedkov občianskeho súdneho konania osobitné postavenie. Ide o mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno napadnúť (len) právoplatné rozhodnutia odvolacieho

súdu, avšak nie v každom prípade, ale iba ak ho právna úprava pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky je v dovolacom konaní oprávnený rozhodnutia odvolacieho súdu preskúmať len v rozsahu, v ktorom bol jeho výrok napadnutý, pričom je viazaný uplatneným dovolacím dôvodom vrátane toho, ako ho dovolateľ obsahovo vymedzil (§ 242 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd nie je viazaný rozsahom dovolacích návrhov v prípadoch uvedených v ustanovení § 242 ods. 2 písm.a/ až d/ O.s.p. Ak nejde o vady uvedené v § 237 O.s.p., neprihliada na vady konania, ktoré neboli uplatnené v dovolaní, iba že by tieto vady mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Pre účely predmetného dovolacieho konania je vhodné zdôrazniť, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a nemožno sa ním úspešne domáhať revízie skutkových zistení súdov nižších stupňov, ani výsledkov nimi vykonaného dokazovania. Dovolací súd tu nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať rozhodnutie z akýchkoľvek hľadísk. Posúdiť správnosť a úplnosť skutkových zistení, a to ani v súvislosti s právnym posúdením veci nemôže dovolací súd už len z toho dôvodu, že nie je oprávnenýprehodnocovať vykonané dôkazy. Dovolacie konanie má (a to je potrebné osobitne zdôrazniť) prieskumnú povahu; aj so zreteľom na ňu dovolací súd - na rozdiel od súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu - nemá možnosť vykonávať dokazovanie (viď § 243a ods. 2 veta druhá O.s.p.).

Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. dovolanie je prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

V danom prípade dovolaním žalobcu nie je napadnutý zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu, ale taký potvrdzujúci rozsudok, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že dovolanie proti nemu je prípustné, a nejde ani o potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým by súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p. Dovolací súd v prejednávanej veci dosiaľ nerozhodoval, preto ani nevyslovil právny názor, ktorým by boli súdy viazané. Z týchto dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že dovolanie žalobcu nie je podľa § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. (procesne) prípustné.

Dovolanie žalobcu by mohlo byť procesne prípustné, len ak by v konaní, v ktorom bol vydaný napadnutý rozsudok, bolo postihnuté niektorou zo závažných procesných vád uvedených v § 237 O.s.p. Povinnosť skúmať, či konanie nie je zaťažené niektorou z nich vyplýva pre dovolací súd z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. Dovolací súd sa preto neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale zaoberal sa tiež otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z vád vymenovaných v § 237 O.s.p. (tzv. vady zmätočnosti). Toto ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku aj uzneseniu) odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Treba uviesť, že z hľadiska § 237 O.s.p. sú právne významné len tie procesné nedostatky, ktoré vykazujú znaky procesných vád taxatívne vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia. Iné vady (§ 241 ods. 2 písm.b/ O.s.p.) a prípadne nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p.), i keby k nim v konaní došlo a prípadne aj mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, nezakladajú prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia. Z hľadiska posúdenia existencie niektorých procesných vád v zmysle § 237 O.s.p. ako dôvodu, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, nie je pritom významný subjektívny názor účastníka, že v konaní došlo k takejto vade, ale len jednoznačné, všetky pochybnosti vylučujúce zistenie, že konanie je skutočne postihnuté niektorou z taxatívne vymenovaných vád.

Dovolateľ existenciu procesných vád konania v zmysle § 237 písm.a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdil a procesné vady tejto povahy v dovolacom konaní nevyšli najavo. Prípustnosť jeho dovolania preto z

týchto ustanovení nevyplýva.

S prihliadnutím na obsah dovolania a v ňom vytýkané nesprávneosti sa dovolací súd osobitne zaoberal otázkou, či postupom súdov nebola dovolateľovi odňatá možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm.f/ O.s.p.) sa rozumie taký závažný procesný postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie tých procesných práv účastníka konania, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 písm.f/ O.s.p. ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva.

Dovolateľ v dovolaní namietal, že konanie je postihnuté práve takouto vadou založenou na nedostatočnom odôvodnení (resp. nepreskúmateľnosti) rozhodnutia odvolacieho súdu (§ 157 ods. 2 O.s.p.), čo súčasne zakladá porušenie jeho práv na súdnu ochranu (čl. 46 ústavy) a právo na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 Dohovoru) v tom, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov, neurčitost', nezrozumiteľnosť a nevyporiadanie sa so všetkými jeho odvolacími námietkami a námietkami uvádzanými v konaní a preto v konaní v konečnom dôsledku vec nesprávne právne posúdil.

Pokiaľ žalobca namieta nedostatky týkajúce sa odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, treba uviesť, že právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva ako aj z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky totiž vyplýva, že tak základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, v sebe zahŕňajú aj právo na rovnosť zbraní, kontradiktórnosť konania a odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/2006); právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu.

Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a nie sú prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov; ktoré by popreli zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojej judikatúre opakovane zdôraznil, že nezávislosť rozhodovania všeobecných súdov sa má uskutočňovať v ústavnom a zákonnom procesnoprávnom a hmotnoprávnom rámci. Procesnoprávny rámec predstavujú predovšetkým princípy riadneho a spravodlivého procesu, ako vyplýva i z čl. 46 a nasl. ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Jedným z týchto princípov predstavujúcich súčasť práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 Dohovoru) a vylučujúcich ľubovôľu pri rozhodovaní je aj povinnosť súdu, presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutia náležite odôvodniť (§ 132 a § 157 ods. 1 O.s.p. m. m. I. ÚS 243/2007), pritom starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho, čo uviedli účastníci. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia (§ 157 ods. 2 O.s.p.) musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami, na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd pritom musí súčasne vychádzať z materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (§ 1 O.s.p.; obdobne napr. IV. ÚS 1/2002, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 501/11). Z práva na spravodlivé súdne konanie v tejto súvislosti vyplýva aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05, II. ÚS 76/07, obdobne Kraska c/a Švajčiarsko z 29. apríla 1993, séria A, č. 254-B, str. 49, § 30). Štruktúra práva na odôvodnenie je rámcovo upravená v § 157 ods. 2 O.s.p. Táto norma sa uplatňuje aj v odvolacom konaní (§ 211 ods. 2 O.s.p.). Vo svojej ustálenej judikatúre ústavný súd zdôraznil, že odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok (IV. ÚS 489/2011). Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvostupňového súdu, ako aj odvolacieho súdu a prípadne aj dovolacieho súdu), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/2009).

Za arbitrárny, resp. nedostatočne zdôvodnený treba považovať rozsudok všeobecného súdu aj v situácii, keď všeobecný súd svoj právny záver nezdôvodní zo všetkých zákonných hľadísk, ktoré v danej veci prichádzajú do úvahy (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 154/2005 z 28. februára 2006).

Dovolací súd dospel k záveru, že rozsudok súdu prvého stupňa (v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom odvolacieho súdu v zmysle § 219 ods. 2 O.s.p.) spĺňa vyššie uvedené kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p. (§ 219 ods. 1, 2 O.s.p.) a preto ho nemožno považovať za nepreskúmateľný, neodôvodnený, či zjavne arbitrárny (svojvoľný). Odôvodnenie rozsudku zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia, čo platí tak pre rozsudok prvého stupňa (§ 157 ods. 2 O.s.p.), ako aj pre rozsudok odvolacieho súdu (§ 219 ods. 2 O.s.p.). Súslednosti jednotlivých častí odôvodnení a ich obsahové (materiálne) náplne, zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť i všeobecnú interpretačnú presvedčivosť; tým však nie je zodpovedaná (ani inak dotknutá) otázka správnosti právneho posúdenia veci konajúcimi súdmi.

Súdy oboch stupňov jasne a dostatočne vysvetlili právne dôvody, pre ktoré žalobu zamietli. Zhodli sa na tom, že zo strany žalovanej došlo k prekročeniu zákonnej licencie, keď bolo porušené právo žalobcu na zachovanie prezumpcie neviny tým, že TV JOJ ho označila ako brutálneho vraha ešte v čase, kedy nebolo rozhodnutie súdu právoplatné. Zásahu do práv žalobcu došlo len jedným výrokom TV JOJ, a to jeho označením za brutálneho vraha. Z obsahu prepisu reportáže totiž vyplýva, že všetky ostatné informácie boli v súlade s už vynesenejším rozsudkom, kde sa vo výroku spomínalo spáchanie vražd obzvlášť brutálnym spôsobom. Obsah reportáže v ďalšom znel v podmienovacom spôsobe, teda, že žalobca mal spáchať trestný čin, mal zavraždiť priateľku. Označenie žalobcu ako brutálneho vraha predstavuje iba fragment mozaiky informácií o žalobcovi, ktoré boli médiami prezentované, a ktoré žalobca vyvolal vlastným protiprávnym konaním. Uvedená formulácia v celkovom kontexte reportáže nemohla vyznieť ako jednoznačné konštatovanie viny žalobcu, keďže reportáž končila tým, že žalobca má možnosť sa proti rozsudku odvolať, čím vlastne bola verejnosť informovaná o tom, že rozhodnutie nie je konečné. Hoci zásah do práva na dodržanie prezumpcie neviny zo strany TV JOJ bol preukázaný, čo sa však týka jeho intenzity, nemožno hovoriť o porušovaní a zasahovaní do ľudských práv s cieľom zneužívať situáciu žalobcu na zvýšenie sledovanosti televíznej stanice. Takáto skutočnosť totiž z obsahu reportáže nie je zrejmalá. Samotný obsah reportáže zodpovedal skutočnosti, jedine jeho forma, slovné vyjadrenia a označenie žalobcu ako brutálneho vraha prekročilo prípustnú mieru, teda je v rozpore so zákonom a právom na ochranu osobnosti. Nešlo o taký zásah, v dôsledku ktorého by bola v značnej miere znížená dôstojnosť žalobcu, resp. takúto skutočnosť žalobca nepreukázal. Po odvysielaní reportáže sa nenarušili rodinné vzťahy medzi žalobcom a jeho blízkymi príbuznými, ktorí s ním kontakt neprerušili, naďalej ho vo výkone väzby a trestu navštevovali. Ani na rodinu žalobcu nemalo odvysielanie reportáže taký dopad, že by to odôvodňovalo priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch. Hoci okolie reagovalo na reportáž, nešlo o také reakcie, ktoré by vážne narušovali integritu rodiny, resp. jej fungovanie, alebo ju akýmkoľvek spôsobom izolovali o d okolia. V súvislosti s tvrdeným znížením vážnosti žalobcu v spoločnosti je nezanedbateľná skutočnosť, že žalobca bol v čase odvysielania reportáže už vo výkone väzby a doteraz je vo výkone trestu odňatia slobody. Jeho spoločenské postavenie v tom čase bolo zdiskvalifikované najmä tým, že bol vo väzbe, ktorá v prípade, že by bola nezákonná (čo v tomto prípade nebola) by odôvodňovala priznanie vzniknutej ujmy. Postavenie žalobcu ako väzňa odvysielaním reportáže nebolo zhoršené ani z hľadiska podmienok výkonu trestu, resp. následkov v podobe nemožnosti nadväzovania vzťahov s ostatnými väzňami. Zjavne ani sám žalobca nepociťoval svoje postavenie ako problém, keď sa s ním nezveril ani svojej rodine, ktorej sa podľa výpovede svedkov - rodinných príslušníkov sťažoval len na stravu. Žalobca nepreukázal, že by bola reportážou odvysielanou dňa 17.1.2007 na TV JOJ značne znížená jeho dôstojnosť alebo jeho vážnosť v spoločnosti. Zverejnenie namietaných informácií v reportáži nemohlo ovplyvniť ani výsledok súdneho konania. Pokiaľ žalobca v odvolacom konaní zotrval na svojej argumentácii, aj dovolací súd sa stotožnil s právnym záverom súdu prvého stupňa o neopodstatnenosti žaloby z uvádzaných dôvodov, ponúkol dostatočné vysvetlenie toho, prečo z právneho hľadiska nebolo možné akceptovať argumentáciu odvolateľa (žalobcu).

Súd nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (viď § 120 ods. 1 O.s.p.), a nie účastníkov konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky to vyjadril už v rozhodnutí uverejnenom v Zbierke rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky pod č. 37/1993, v ktorom zaujal názor, že prípadné nevykonanie určitého dôkazu môže mať za následok len neúplnosť skutkových zistení (vedúcu k vydaniu nesprávneho rozhodnutia), nie však procesnú vadu v zmysle § 237 O.s.p. K rovnakému záveru dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky aj v rozhodnutí uverejnenom v Zbierke rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky pod č. 125/1999, v ktorom uviedol, že nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 písm.f/ O.s.p., lebo samo osebe neznamená odňatie možnosti pred súdom konať.

Pri úvahe o tom, ktoré navrhované dôkazy vykoná, súd berie na zreteľ, k preukázaniu ktorej konkrétnej skutkovej okolnosti je dôkaz navrhovaný. Súd nevykoná dôkazy, ktoré nie sú pre posúdenie veci relevantné a nemôžu smerovať k zisteniu skutočností predvídaných skutkovou podstatou právnej normy, ktorú treba na danú vec aplikovať.

Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že nevykonaním všetkých žalobcom navrhovaných dôkazov nebola žalobcovi odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm.f/ O.s.p.).

Obsah dovolacích námietok smeroval tiež k spochybneniu správnosti právneho posúdenia veci konajúcimi súdmi (§ 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Súd ale právnym posúdením veci neodníma účastníkovi konania možnosť uplatnenia jeho procesných práv v zmysle § 237 písm.f/ O.s.p. (viď uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 112/2001 zverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 43/2003 a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 50/2002 uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 1/2003). Právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov je relevantným dovolacím dôvodom, ktorým možno odôvodniť procesne prípustné dovolanie (viď § 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p.). Nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov však nie je procesnou vadou konania v zmysle § 237 písm.f/ O.s.p. lebo (ani prípadné) nesprávne právne posúdenie veci súdom účastníkovi konania neznemožní realizáciu žiadneho jeho procesného oprávnenia (viď napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 62/2010, sp. zn. 2 Cdo 97/2010, sp. zn. 3 Cdo 53/2011, sp. zn. 4 Cdo 68/2011, sp. zn. 5 Cdo 44/2011, sp. zn. 6 Cdo 41/2011 a sp. zn. 7 Cdo 26/2010).

Na základe uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že žalobca neopodstatnene namieta, že v konaní mu postupom súdu bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm.f/ O.s.p.).

Z dôvodov vyššie uvedených dospel dovolací súd k záveru, že prípustnosť dovolania žalobcu nevyplyva z § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. ani z § 237 O.s.p. Dovolanie preto odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm.c/ O.s.p. bez toho, aby skúmal opodstatnenosť dovolaťelom uplatnených dovolacích dôvodov v zmysle § 241 ods. 2 písm.b/ a c/ O.s.p. So zreteľom na odmietnutie dovolania sa nezaoberal napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

Žalobca nebol v dovolacom konaní úspešný. Právo na náhradu trov konania vzniklo žalovanej. Žalovaná podala návrh na rozhodnutie o priznaní náhrady trov dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 151 ods. 1 O.s.p.), tieto však v lehote určenej súdom nevyščísli, preto dovolací súd žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 151 ods. 2 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.